

Vaikams augina savarankiškumo sparnus

Tiek psichologai, tiek pedagogai ar tėvai sutinka, kad šiuolaikinėje dinamiškoje visuomenėje formalusis vaikų švietimas ir žinios bei socialiniai įgūdžiai, įgyti mokykloje, netenkina visų augančio vaiko poreikių.

Dalia GIRIŪNAITĖ

Sėkmingai ir visavertei emocinei raidai, socialiniam tobulėjimui ir laisvesniam savęs ieškojimui didelę įtaką daro pasirenkamasis vaikų ugdymas. Įvairūs meno, sporto ar kitokie būreliai leidžia vaikams save išbandyti kitokioje aplinkoje, susipažinti su bendraminčiais, ugdyti vertybes ir tapti visaverčiais visuomenės nariais.

Kad kuo daugiau vaikų Lietuvoje galėtų pasinaudoti visais pasirenkamojo ugdymo teikiamais privalumais ir galimybėmis, o pasirenkamasis ugdymas būtų patrauklus ir kokybiškas, 2011 metais Anykščių, Klaipėdos, Panevėžio rajono bei miesto savivaldybėse buvo pradėtas įgyvendinti projektas „Pasirenkamojo vaikų švietimo finansavimo modelio sukūrimas ir išbandymas savivaldybėse“. Po dvejų metų projektui pasiekus finišo tiesiąją jau galima vertinti jo rezultatus.

Naujas finansavimas ir kokybės užtikrinimas

Ugdymo plėtotės centrui įgyvendinant projektą sukurtas naujas pasirenkamojo vaikų švietimo finansavimo modelis, paremtas pinigų paskui vaiką principu, ir pasirenkamojo vaikų švietimo programų kokybės vertinimo ir stebėsenos modelis leis atsivėlgti į vaikų poreikius ir jiems siūlyti tik tokias pasirenkamojo ugdymo programas, kurios jiems atrodo

patrauklios ir reikalingos.

Pasak projekto vadovės Astos Lesauskienės, svarbu ne tik, kad naujoji sistema skirsto pinigus ir nukreipia juos vaikui, bet leidžia užtikrinti paslaugas teikiančių organizacijų kompetentingumą ir paslaugų kokybę. Be to, per projekto metu įdiegtą pasirenkamojo vaikų ugdymo eksperimentinę informacinę sistemą (PAKIS), skirtą informacijai ir lėšoms efektyviai valdyti, galėtų vykti neformaliojo ugdymo administravimas, kuris palengvintų tiek savivaldybių tarnautojų, tiek ugdytojų darbą. Interneto svetainėje pakis.lt tėvai ir vaikai gali rasti informacijos apie galimybes rinktis norimas ugdymo programas.

Rezultatus svarstė viešai

Spalio 9-ąją Ugdymo plėtotės centro inicijuotoje diskusijoje „Nuo kada prasideda ugdymas?“ įgyvendinto projekto rezultatus aptarė edukologai, neformaliojo ugdymo ekspertai, švietimo administratoriai ir praktikai bei patys jaunuoliai.

Pasak A.Lesauskienės, projekto rezultatai ypač pozityvūs. Pasirinkus naują pasirenkamojo vaikų ugdymo švietimo finansavimo modelį vaikų, įsitraukusių į pasirenkamojo ugdymo veiklą, skaičius savivaldybėse padvigubėjo, be to, padaugėjo ir pačių ugdytojų, projektui siūliusių idomų, naudingų ir kvalifikuotai parengtų neformaliojo ugdymo programų.

„Jei šį modelį, sukurtą mūsų

Projekto vadovė Asta Lesauskienė tikino, kad valstybės paramos projektui įgyvendinti visoje šalyje galima tikėtis jau 2015 metais.

projekto metu, įdiegtume visoje Lietuvoje, sutaupyti valstybės pinigų, išleidžiamų policijai, kalėjimams išlaikyti ir visuomeniškumui palaikyti. Jeigu mums reikia laisvų, drąsių, kūrybingų žmonių, turinčių aiškias moralės normas, šis modelis galėtų padėti juos išugdyti, – diskusijoje kalbėjo A.Lesauskienė. – Be to, tai stipri parama sunkiai besiverčiančioms savivaldybėms, kurios dėl savo ribotų išteklių stengiasi išlaikyti tradicinius muzikos, dailės, meno, šokių būrelius, tačiau prie neformaliojo ugdymo pridėti ką nors nauja ir to tinkamai finansuoti negali. Valstybės paramos šiam sumanymui tikimės sulaukti 2015 m.”

Tikisi per neformalųjį ugdymą tobulinti formalųjį

Diskusijos dalyviai sutarė, jog formaliojo ugdymo pokyčiai yra sudėtingesni ir sunkiau pasiekiami nei neformaliojo, tačiau vylėsi, kad pradėjus neformaliojo ugdymo permainas jos ilgainiui turės

įtakos ir formaliajam ugdymui.

„Pabandykime padirbėti su užklasine veikla ir ateityje, tikiu, abi sritys bus dar labiau susijusios tarpusavyje. Formalusis ugdymas galėtų perimti daug neformaliojo ugdymo metodų, formų, būdų ir, matyt, tai būtų efektyviausia ir pigiausia investicija”, – kalbėjo Laima Kyburienė, Kauno kolegijos Kėdainių Jonušo Radvilos studijų centro Filologijos ir edukologijos katedros docentė.

Diskusijos dalyvei pritarė ir psichologė, Humanistinės pedagogikos asociacijos, Lietuvos tėvų forumo, „Šviesos kampelio“ narė, Tėvų pedagogų sąjungos viena steigėjų Ramunė Želionienė, tačiau ji tikino nesuprantanti, kodėl apskritai atsirado skirtis tarp pedagogo ir ugdytojo. „Bandytas pagyvinti neformalųjį ugdymą nekeičiant formaliojo yra tarsi kosmetinis remontas, kuris vis tiek laužo vaiką. Kai mes imsimės realių veiksmų, kad kasdienis mokymosi procesas nebūtų nutolęs nuo gražių švietimo tikslų, tada nereikės didžiulių investicijų į tai, kas nežinia, ar duos naudos”, – svarstė R.Želionienė.

Anot diskusijoje dalyvavusio neformaliojo ugdymo, suaugusiųjų mokymosi, bendrųjų gebėjimų ugdymo eksperto iš VŠĮ „Kitokie projektai“ Žilvino Gailiaus, ugdymo procesas apskritai prasideda nuo ugdytojo. „Geras ugdytojas – o tikras ugdytojas kitoks būti ir negali – turi būti pasirengęs, turėti žinių ir įgūdžių. Tačiau svarbiausia, kad vaikas, paauglys ar jaunuolis jam rūpėtų. Tik taip jis galės sukurti santykį su vaiku, nes būtent santykis yra ugdymo proceso pagrindas. Be to, ugdytojas pats turi gyventi taip, kaip moko. Tik taip

jis galės būti autoritetas. Neformalusis ugdymas gali ugdyti emocinius, asmeninius, socialinius, profesinius ir, kaip dabar madinga sakyti, mokymosi mokytiškus įgūdžius”, – tvirtino Ž.Gailius.

Įtraukė didelę visuomenės dalį

Projekto vykdytojai džiaugėsi, kad į jį įsitraukė gausybė visuomeninių organizacijų, daug iniciatyvių ir kūrybingų žmonių, vaikams pasiūlyta dešimtys naujų programų. O pasiteisinę projekto lūkesčiai leidžia tikėtis tokio modelio tęstinumo ir įgyvendinimo visos šalies mastu.

Bene svarbiausi rezultatai, kurių galima tikėtis sėkmingai įgyvendinus projektą visoje šalyje, yra gerokai reikšmingesni. Skatinant pasirenkamąjį vaikų ugdymą, viliama pozityvių pokyčių pačioje visuomenėje: didėjančio jauniosios kartos pilietiškumo ir sąmoningumo, taigi ir mažesnes emigracijos bei nedarbo.

Atsižvelgiant į projekto rezultatus keturiose Lietuvos savivaldybėse jau parengtos rekomendacijos dėl modelio diegimo visoje Lietuvoje.

Projektas, kurio vertė 5,9 mln. litų, finansuojamas Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2-ojo prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ VP1-2.2-ŠMM-10-V priemonę „Neformaliojo švietimo paslaugų plėtra”.

(Užs. 13K792-2)